

MORAŠICKÝ

OBČASNÍK č. 16

Obec, její obyvatelé, rok 2006, aneb „Jak se nám tu žije“

Žijeme na venkově, dýcháme čistý vzduch, ale máme další věci, ze kterých je možno se radovat, chlubit se jimi, a nebo být alespoň v skrytu duše na ně pyšný?

Pokud bude člověk škarohlíd, tak vlastně nic pozitivního nemusí na naší obci najít. Pokud bude ale kutat ve svých myšlenkách, tak vytěží poklady. Například na úseku práce s lidmi výborně fungující mateřskou školu a základní školu, která poskytuje dětem školního věku bohaté vyžití i po vyučování až do večera. Dále po rekapitulaci lze objevit, že TJ Sokol pracuje velmi úspěšně s množstvím mládeže a malých dětí, nabízí aktivity i dospělým. Ženy se druží také ve cvičení a józe. Začal úspěšně fungovat rybářský kroužek. Důchodci se scházejí 2x ročně na výletech. O přírodu sice nenápadně a nehlučně, ale o to usilovněji, pečují myslivci, vysazují remízky pro drobnou zvěř a vracejí do přírody odchované mladé bažanty. Rovněž včelaři přispívají přírodě a ona jim na oplátku vrací. Máme funkční hasiče – zásahovou jednotku, ale bylo by dobré, aby přibývali i mladší zájemci o tento potřebný obor.

Na úseku nakládání s odpady si nevedeme špatně. Čistírnu odpadních vod nám závidí i větší vesnice. Třídění druhotných surovin, to chválím stále, probíhá čím dál lépe. Procházka vesnicí je také dost příjemná, hlavní prostranství jsou uklizena. O stromy ve vesnici pravidelně pečujeme. Obecní budovy jsou průběžně udržovány. Sakrální stavby jsou v letošním roce již všechny doopraveny. Církev Římskokatolická opravuje kostel a nyní i faru a sochy. Kronika o naší obci je vzorně vedena. Máme pěknou knihovnu s internetem pro veřejnost. Dokumenty, jako je třeba územní plán obce a plán programu obnovy venkova, jsou funkční.

Snad jsem na něco z věcí k chvále zapomněla, ale samozřejmě je, že je a bude stále co vylepšovat a vymýšlet. Například, že tu máme sice 3 hospody, ale zato tu zase chybí bohužel staré tradice, jako masopust, stavění a kácení máje. K naší radosti tu ale vznikají novodobé tradice, ke kterým velkou částí přispívají učitelé a žáci Základní školy.

Starší generace hodnotí děti často slovy: „Ničeho si neváží, mají mobily, stále sedí u počítače, kouří a dělají nepořádek v čekárnách.....!!!“ Mají částečně pravdu, pokud děti disponují velkým množstvím nevyužitého času, který jim poskytnou rodiče, pak zlobí a vymýšlejí „věci“. Ale také nás dovedou naopak velmi mile překvapit tím, co ve svém věku zvládnou a dokážou, jak jsou pracovité a nasadí svůj volný čas.

Dokladem toho byla i letošní **vánoční výstava ve škole, věnovaná tematicky rybám**. Vy, co jste ji navštívili, jste si mohli dokonce koupit rybí pochoutky, a nebo se občerstvit v „kavárně“ vánočním cukrovím a nápoji. Kdo uspokojil své chuťové buňky, mohl si v „dílnách“ vyrobit nějakou drobnost, třeba kožený pásek na ruku, a nebo se jen tak obdivovat zručnosti řemeslníků. K vidění bylo vyrábění krajkových ozdob, betlému, figurek z cínu, pletení košíků, výroba vánočních vazeb a další. Velké množství všeho, že si to člověk ani nestačil zapamatovat. V budově to krásně vonělo jehličím, oko se těšilo pohledem na úžasně naaranžované přírodniny a do toho se ozývaly melodie koled. Milá vánoční pohoda... Celý den do školy proudily zástupy, protože lidé jakoby tušili, že je čeká něco mimořádného. Prostě nádhera.....!!! Učitelům i dětem to dalo hodně přípravy, ale stálo to zato! O výstavě si vyprávějí pochvalně i v sousedních vesnicích. Za všechny občany srdečně děkuji, byla to moc vydařená akce. Hana Štěpánová - starostka

Různé (k funkci obce a životě v obci)

- **Poděkování patří paní Anně Zindulkové** ze Řikovic, která sepsala kroniku Řikovic a Višňárů za období 1924 – 2004. Práci z malé části začal její manžel. Po jeho smrti vše dokončila. Materiály jí pomohl poshánět pan Jaroslav Tašner (č.p. 34). Kronika je uložena na obecním úřadě.
- **Vodárna v Morašicích** je nově oplocena, nově jsou instalována i tři čerpadla a nádrž na vodu.
- V mateřské škole je v zahradě další **hrací náčiní**: malý kolotoč a tabule na kreslení. Na návsi jsou na zkoušku instalovány dva **odpadkové koše**, pokud budou využívány, přibudou po vsi další.
- V Řikovicích u novostaveb je **prodlouženo veřejné osvětlení** o 2 lampy. Na planince za novostavbami je rovněž vysazeno **15 kusů javoru klenu**. Dokončení **opravy dveří** ve škole bude na přelomu roku.
- V Morašicích proběhlo **čistění části kanalizační sítě**.
- Za ukládání směsného odpadu (popelnice) na skládku zaplatí obec v roce 2007 o 125,- Kč za 1t více než v roce 2006. **Poplatek za popelnice pro občany** se však navyšovat nebude, protože zastupitelstvo ocenilo snahu lidí o třídění. Pro zajímavost, za zajištění zpětného odběru obalů (plasty, tetrapack, sklo, papír) získáme letos částku přesahující 50.000,- Kč. Poplatek tedy zůstane ve výši 350,- Kč/občan/rok.
- **Poplatky ze psů** se budou vybírat v únoru 2007, **poplatky za popelnice** v únoru a březnu 2007.

Hana Štěpánová - starostka

POZVÁNÍ NA OBECNÍ PLES

V sobotu 17. února 2007 pořádáme již tradiční obecní ples. Letos nám opět zahraje hudba MIX. Přijďte se pobavit !!!

Školní vzdělávací program

Každý má povinnost projít základní školou vzdělávání a určitě všichni si uchovááme na tuto dobu různé vzpomínky, které si třeba vybavíme při setkáních se spolužáky, nebo při sledování učení našich dětí anebo vnoučat.

Od školního roku 2007 dojde k zásadním změnám, začnou platit školní vzdělávací programy, které má za povinnost vytvořit každá škola sama. V příštím roce zahájí podle nich výuku nejprve žáci v 1. a v 6. třídě a v dalších letech bude pokračovat do následujících ročníků. Dosud se učili žáci především pro dobrou známku velké množství informací, které si zpravidla nezapamatovali dlouhodobě.

Dnešní doba očekává jiné požadavky než jen samé jedničky. Už při četbě inzerátů zjišťujeme, že budoucí zaměstnanec musí umět komunikovat, pracovat tvořivě, řešit problémy, být samostatný, zodpovědný, pracovat v kolektivu, musí být ochoten stále se vzdělávat. Učitelé budou tedy méně učit učivo, ale povedou žáky, jak se mají učit, kde mají získávat nové informace, budou řídit práci ve skupinách, žák nemá jen pasivně poslouchat

výklad učitele. Je známo, že co jen slyšíme, to rychle zapomeneme, co vidíme, to si zapamatujeme a co děláme, to umíme. Škola bude tedy nabízet jiné metody a formy práce.

Jedná se o velmi náročnou práci pro celé učitelské týmy jednotlivých škol. Může dojít k posílení počtu hodin ve zvolených předmětech, rozšíří se nabídka volitelných předmětů, výuka se bude zaměřovat na práci s počítačem, s internetem, na využívání encyklopedií, žákům na druhém stupni bude postupně nabídnut druhý cizí jazyk. Bude na zvážení pedagogů, které učivo posílí, které naopak zcela vypustí, dojde tak k situaci, že na školách se mohou vyučovat nestejné předměty, nebo budou mít jiné osnovy, obsah. Požadavky na výsledné jednotné dovednosti žáků jsou stanoveny až na konec páté a deváté třídy.

Školní vzdělávací programy jsou začátkem nové reformy, vlastní realizace ukáže zda škola zvládne, co jí bylo zadáno a zda je vše optimální, co do výuky zařazuje. Je bohužel všeobecně známo, že k takovým zásadním změnám, nejsou školy po materiální stránce patřičně vybaveny, ať už se jedná o počítačové programy a další technické vybavení, ale i o potřebu obměny učebnic, nákup knih nejen do žákovské, ale i učitelské knihovny. O tvorbě programu musí vědět především zřizovatel, to je obec, na co a proč vynakládá prostředky, ale i rodiče, co děti čeká ve škole, do které ji posílají.

I když zcela nepracujeme podle nových trendů, rozhodně se snažíme vést žáky k osvojení dovedností, které uplatní v praktickém životě, návštěvníci vánoční výstavy mohli posoudit a srovnat, čím se liší dnešní škola od dřívější, anebo od té, do které chodili. O dalších aktivitách se lze dočíst například ve školním časopise a školní vzdělávací program bude také veřejnosti přístupný.

Alena Čejková, zástupkyně ředitele ZŠ

Základní umělecká škola

Představuje se Vám Základní umělecká škola Dolní Újezd, která má pobočku ve Vaší obci.

Zdejší děti si v Masarykově základní škole při dopoledním vyučování plní své školní povinnosti. Odpoledne mohou v téže budově využít nabídky základní umělecké školy, mají možnost zapojit se do něčeho, co je baví a zároveň obohacuje. Dítě, které má možnost hrát na nějaký nástroj, má možnost kreslit, malovat, tančit, se nemusí stále porovnávat s dalšími spolužáky, takže u něho určitě nevznikne stres nebo pocit méněcennosti. I průměrný muzikant se u nás může cítit dobře a může mít sám ze sebe radost. Základní umělecká škola v Morašicích nabízí uplatnění v hudebním oboru a dle zájmu žáků je možné zahájit výuku v oboru tanečním, výtvarném či literárně-dramatickém. V hudebním oboru se žáci učí hře na klavír, zobcovou flétnu, příčnou flétnu, kytaru a keyboard. Dále se mohou učit základům sólového zpěvu. Své úspěchy žáci představují na koncertech vždy v předvánočním čase, v době příchodu jara a k ukončení školního roku. Žáci zdejší ZUŠ vystupují společně při některých akcích ZŠ. Letos podpoří akci „Vánoce, ryby, řemesla a zvyky“ svými hudebními produkcemi. Na měsíc květen je pod záštitou Obce Morašice plánovaný koncert žáků ZUŠ. V letech minulých naši žáci vystupovali při „Vánočních koncertech“ v kostele, v programu ke „Dni matek“ nebo zajistili předtančení při „Dětském karnevale“.

V letošním školním roce navštěvuje naši školu 51 žáků, které vyučuje 6 učitelek v uvedených oborech. Všech 51 dětí našlo vůli a chuť pustit se do práce. Jim u vyučujícím přejeme hodně úspěchů a Vám všem pevné zdraví v nadcházejícím roce 2007. Tímto článkem bychom Vás chtěli pozvat na plánové koncerty ve dnech 13. 12. 2006, 21. 3. 2007 a 13. 6. 2007. Koncert začíná vždy v 16.00 hodin v „hudební třídě“ Masarykovy ZŠ.

Marcela Kohoutová, zástupkyně ředitele ZUŠ Dolní Újezd

Tříkrálová sbírka charity

V loňském ročníku Tříkrálové sbírky, která probíhá již tradičně na počátku ledna v celé naší republice a z jejíhož výtěžku jsou financovány mezinárodní i vnitrostátní aktivity České katolické charity, se podařilo vykoledovat díky všem štedrým dárcům z Litomyšle a okolí téměř 257 000 Kč. Z této částky se nám do Litomyšle vrátilo 65% a tyto peníze jsme použili následovně:

Za 100 tisíc korun jsme nakoupili další nové rehabilitační a kompenzační pomůcky do naší půjčovny. O pomůcky je velký zájem, sklad půjčovny bývá obvykle téměř prázdný, protože většina pomůcek je zapůjčeno u zdravotně postižených občanů. Kdyby se nám měly všechny pomůcky naráz vrátit, ani by se do skladu nevešly. Často se i stává, že máme na některý druh pomůcky sestaven pořadník zájemců. Naši půjčovnu může využít kterákoli rodina či občan našeho města a okolních vesnic za nevelký poplatek.

Řeholním sestřičkám sv. Vincenta jsme poskytli 25 tisíc pro jejich misi v Nižnom Tagile na Sibíři. Provozují tam „Klub Zabota“ (přeloženo tzn. péče), který navštěvuje 60 dětí se zpomaleným psychickým vývojem ze sociálně slabých a neúplných rodin. Těmto dětem se nikdo nevěnuje, doma je nikdo nečeká, často jsou hladové a špinavé, trpí nedostatkem něžnosti a lásky, jsou psychicky labilní, nestálé, mají problémy soustředit se. Často se toulají po ulicích, mnoho jich nechodí do školy. Sestřičky za získané peníze od nás koupily chudším dětem zimní oblečení a obuv, vitamíny, povinné očkovací látky a nevyhnutelné léky, které nehradí stát. Zbytek peněz použily na čisticí prostředky, potřebné k udržování čistoty v prostorech klubu. Tento projekt „Klub Zabota“ největší měrou finančně podporuje německá charita.

Dalšími 10 tisíci korunami jsme pomohli konkrétním lidem z našeho okolí, kteří mají svůj život ztížený zdravotním handicapem či se starají o své postižené děti.

Za zbylých 38 tisíc korun dokončujeme stavební adaptaci hygienického zázemí pro zdravotní sestřičky naší charitní ošetrovatelské služby domácí péče. Věděli jsme již dříve, že podmínky pro jejich náročnou práci jsou špatné. Vyjádření okresního hygienika znělo ovšem nekompromisně. Adaptace nás stála velké množství finančních prostředků z rozpočtu Lidového domu. Tímto dílem se nám podaří již v blízké době akci dokončit.

„Až u vás zazvoní tři králové v roce **2007** a prokáží se pověřením České katolické charity, otevřete jim nejen dveře, ale také svá srdce.“

Nadcházející sbírka tříkrálových koledníků proběhne v Litomyšli a přilehlých obcích v sobotu **6. 1. 2007**. Výtěžek sbírky bude určen na tři cíle:

1. Podpora činnosti místní litomyšlské charity za účelem zvýšení kvality poskytovaných sociálních služeb vč. nákupu rehabilitačních pomůcek do půjčovny.
2. Pomoc lidem rozvojového světa.
3. Pomoc sociálně slabým a potřebným lidem či rodinám v našem regionu.

Rádi přivítáme Vaše náměty, na co výtěžek budoucích ročníků Tříkrálové sbírky použít.

V neděli 7. 1. 2007 odpoledne pak proběhne v Litomyšli jako poděkování koledníkům Tříkrálový koncert křesťanské rockové skupiny Michael v kostele Povýšení sv. Kříže. Vstupné dobrovolné.

Podrobnější informace naleznete na www.lidovy-dum.cz/charita

Ředitel Farní charity Litomyšl Petr Doseděl

Poděkování

Chtěla bych touto cestou moc poděkovat paní ředitelce Benešové a paní učitelce Voženílkové z mateřské školy za vše, co dělají pro naše malé děti.

Jako fungující babička jsem dosti častým návštěvníkem MŠ, a zvláště poslední tvořivé odpoledne, zakončené lampiónovým průvodem s uspáváním broučků na zimu v parku před hřbitovem, se mnou obzvláště „pohnulo.“

Vím, co obnáší hlídání malých zvědavých dětí, a ve školce jich je o hromadu víc. Dělal jsem pro ně opravdu moc a já jim chci ještě jednou říct: „Děkuji“.

Nováková Emilie

„Toulky“ lažanskou minulostí

Z kroniky obce Lažan (5 km SZ od Litomyšle, Višňáry cca 4 km od Litomyšle stejným směrem k Novým Hradům) Kroniku obce sepsal Bernard Beniš r. 1924. Následující příběh mu vyprávěl Václav Macek, který se narodil roku 1844.

Zabili oběšeného

„Je to divná věc, ale pravda je jistá, že se to přihodilo tuze dávno.“ Tak počal nám dědeček Macků z Lažan vyprávět o oběšenci z litomyšlské šibenice, kterého zabili ve mlýně ve Višňárech a dále o tom příběhu vypravoval takto:

Podvišňárský mlynář šel z litomyšlského jarmarku, kde si koupil nové, vysoké, navikované boty, a nesl je přehozené přes rameno, domů přes Šibeniční vrch, na kterém tehdy ještě stála šibenice. Právě též den a tu dobu, kdy mlynář dlel na jarmarku, byl po nález a dle hrdelního práva litomyšlského pověšen jakýsi zlosyn, jehož tělo podle předpisů po vykonání popravky mělo viset ještě nějaký čas na šibenici pro postrach živoucím lotrům.

Když mlynář přišel pod šibenici, rozvažoval, neměl-li by si uříznout kousek provazu, na kterém odsouzený visel, pro štěstí, a že široko daleko neviděl živé duše, ihned přistoupil k činu a viselce odřízl. Leč nastojte !

Jak oběšenec dopadl na zemi, divně vzdychl, kýchnul, oči otvíral, ano, i údy počal pohybovat. Mlynář překvapením strnul, avšak neutekl, jak by se dalo očekávat, nýbrž obživlému viselci všelijak pomáhal, až ho postavil na nohy, a když oběšenec tak zesílil, že mohl chodit, řekl mu: „A teď , lotře, půjdeš se mnou!“ Poté přehodil si nové boty přes rameno, vzal oběšence za ruku a šli k višňákům. Nemyslete však, že toto samaritánství konal mlynář z lásky, ale jen za strachu, aby nebyl prozrazen a za svůj skutek potrestán.

Když přišli pod Višňáry ke mlýnu, mlynář oběšence napomenul: „Teď půjdeme do toho stavení, dostaneš tam jíst a nocleh, ale to ti poudám, nikomu ani muk vo tom, kde a jak jsme se sešli. A teď se na to zadušuj!“ Když se tak stalo, vstoupili do mlýna, kde šlo vše tak, jak byl mlynář řekl. V seknicí ukazoval mlynář mámě boty, jež se jí velmi líbily, avšak též oběšenec na nich mohl oči nechat a kdykoli pohlédl na své roztrhané křápy, zasvitnul mu v očích paprsek nenávisti.

Když mlynář vedl viselce ku spánku na strop, vzal s sebou nové boty, uložil je do komory, a pak vykázal hostu místo ke spánku. Ve mlýně za chvíli nato všichni usnuli, jen viselce nemohl spát – pro boty. Vstal , zašoural se se stropu ke komoře a ohmatával na dveřích uzávěrku, která ovšem nebyla nedobytnou, také ne ohnivzdornou a záleželo jen znát systém, pak průchod byl ve chvílce uvolněn. Visatec tomu jistě rozuměl, neboť zakrátko byl v komoře, tam okamžitě obouval na své nohy mlynářovy nové boty.

Avšak čert nikdy nespí. Mlynář, který ležel v síni, byl probuzen šramotem, jemuž se visatec při své práci nevyhnul, a hned poznal, že se nad jeho hlavou něco nekalého děje. Vstal a tiše šel vzbudit do řezárny pacholka, aby mu šel pomoci honit noční šelmu. Pacholek vzal na pomoc kopáč a takto ozbrojeni vešli do síně, kde se jim v temném šeru mihla mužská postava u dveří na dvorek vedoucích. Mlynář tiše pobídl pacholka: „Skoč a mázni ho!“ Pacholek rychle uposlechl, ve skoku napřáhl kopáč a utíkajícího uhodil velikou silou do hlavy právě, když ten otevřel dvířka a chtěl skočit na zábřež. Chlapík jak široký, tak dlouhý natáhl se na zábřež, zachroptěl a pak už se nehnu.

Když oba stíhatelé ohledali mrtvolu, poznali v ní viselce. A co s ním teď? Bylo třeba vše utajit. Mlynář byl vtipná hlava. Kázal pacholkovi zapřáhnout do prkeňáku, mrtvolu naň uložili, dovezli na Šibeniční vrch a nikým nepozorováni, pověsili ji na šibenici.

Na druhý den lidé, jdoucí kolem šibenice, ukazovali na oběšence a volali: „Ten byl včera jistě na jarmarku, neboť má nové boty!“ Zpráva o tom došla i na ouřad, který na Šibeniční vrch vyslal komisi, aby vše zjistila a vyšetřila. Ta sice zjistila, že popravený má na nohách nové, dosud nepoužité

boty, avšak jak k nim přišel, domyslet nemohli. V městské radě jeden člen prohlásil, že hádanku by nejspíš mohli rozřešit ševci, kteří své jarmareční výrobky z dále poznají a vědí, komu je prodali.

I byli zavoláni na radnici litomyšlští ševci, kteří, když boty uviděli, prohlásili jednomyslně, že je to výrobek ševců ze Skutče (*pozn Žže by dnes předchůdci dnešní firmy Botana Skuteč ?*) Dopsáno bylo na magistrát ve Skutči, aby vyslal do Litomyšle všechny ševce, kteří tu byli v Litomyšli na jarmarku se svými výrobky. Za některý den se dlouhá řada skutečských ševců tlačila do litomyšlské radnice, aby svými odbornými vědomostmi pomohli rozřešit záhadu, avšak to se nedařilo. Páni mistři sice jeden po druhém přiznávali, že boty byly vyrobeny ve Skutči, ale žádný z nich je nevlastnil.

Když došlo na mistra, jehož provázel učeň, i ten k botám se nehlásil, ač je poznal a věděl, komu je prodal. Leč učeň, který tehdy s mistrem byl na jarmarce, chtěl ve své nevinnosti mistrovi pomoci, a proto mu šeptal: „Pane mistře, jsou to boty, které mlynář z Višňarů koupil.“

Mistr sice ještě popíral, avšak právo nalezlo cestičku a po té jdouc, nalezlo i vysvětlení záhady nových bot oběšence.

Pro Občasník připravil František Krejčí

Platí v naší době ještě tyto pranostiky ???

Pošmurný prosinec dobré je znamení pro sady, lučiny i všechno osení.

Prosinec naleje a leden zavěje.

Jaké je počasí na svatou Barboru, takový bývá celý advent. (To se asi splní bezezbytku.)

Když na Mikuláše přší, zima lidi hodně zkruší. (Snad ne, to už tu bylo...)

Na Štědrý večer hvězdičky – ponosou vajíčka slepičky.

Je-li na Štědrý večer nebe hvězdnaté, bude rok úrodný.

Jasná noc o Štědrém dnu, mrazy lezou ke dnu.

Mráz na Boží narození – zima se udrží bez proměny.

Jestli na Štěpána větry uhodí, příští rok se všechno špatně urodí.

Když Vánoce obilí stromy sněhem, tak je posype jaro květem.

Jsou-li vrby o Vánocích plny rampouchů, bývají o Velikonocích plny kočiček.

Jaký prosinec, takové jaro.

Jaké zimy v prosinci, taková tepla v červnu. (Nakupte ve slevách zimní kabáty, v létě budou dobré....)

Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to běží. (Zdá se, že nejlépe se předzásobit i moukou!)

Mnoho sněhu v prosinci - mnoho ovoce a trávy. (Sláva, konečně radostná zpráva ! Nebudeme muset sekát obecní pozemky.)

Zelené Vánoce - bílé Velikonoce.

Na Silvestra-li větry a ráno slunce svítí, nelze nám dobrého vína se nadítí.

Když na Silvestra sněží, Nový rok není daleko. (Konečně ..., stoprocentně úspěšné rčení !!!)

Hana Štěpánová

Všem spoluobčanům přejeme pěkné Vánoce. V novém roce pevné zdraví, radost v kruhu rodiny a přátel, ale také úspěchy v práci a štěstí v životě.

